

Miljøjournalen

The background of the cover is a photograph of a large white wind turbine standing in the middle of a rough, blue sea. In the distance, a red and white helicopter is flying over the water. The sky is a pale blue. The title 'Miljøjournalen' is at the top, with 'Miljø' in green and 'journalen' in blue. To the right of the title, 'NR. 8 • 2007' is written vertically in white.

NR. 8 • 2007

Vaskenøtter

**Milliarder i
miljøteknologi**

Miljø vs næring

**Nytt norsk
krafteventyr**

Innhold

Hindret miljøvalg • 3
Et hav av kraft • 4-5
Europas skitneste kraftverk • 6
Gassfakling på torget • 7
Påtrykk: Klimakoden • 8
Torsk med solkrem • 8
NASA tester norsk membran • 9
Kampanje for seterdal • 10
Tema: Miljø og næringsliv • 12-19
Arbeidsplasser vs miljø • 12-13
Krangler om høstingskultur • 14
Milliardvekst i miljøteknologi • 16
Tusenvis av bioenergiejobber • 17
Nasjonalt energitraume • 18-19
Kort sagt • 20-21
Alpinanlegg og naturglede • 22
Stilling ledig • 23
Vasker klærne med nøtter • 24
Våtere og varmere i august • 24

Miljøjournalen

REDAKTØR:
Tor Bjarne Christensen | Tlf. 23 10 96 08
tbc@naturvern.no

REDAKSJON:
Martin Ødegaard | Tlf. 23 10 96 06
mo@naturvern.no
Jon Bjartnes | Tlf. 23 10 96 07
jb@naturvern.no

ADRESSE:
Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo
Telefon: 23 10 96 10
Telefaks: 23 10 96 11
E-post: redaksjonen@naturvern.no
Nett: www.miljojournalen.no

**FORSIDEFOTO: MODELL AV HYDROS
HYWIND-MØLLE. (FOTO: HYDRO)**

ABONNEMENT:
320 kroner per år (privat)
700 kroner per år (bedrifter)

ANNONSER:
HS Media | Tlf. 62 94 10 30,
faks 62 94 10 35

UTGIVER: Norges Naturvernforbund

TRYKK: Gan Grafisk

NESTE UTGAVE: September 2007

Trykket på papir produsert av drikkekar-
tonger i Norge.

Fagpressen

OPPLACSKONTROLLERT

Robin Hoods skog forsvinner

Selveste Robin Hoods hjem, Sherwoodskogen i England, trenger nå omfattende tiltak for å bli bevart. Beregninger viser at det vil koste hundre millioner dollar å redde skogen.

De gamle eiketrærne i skogen, noen av dem opp til 800 år gamle,

dør i raskere tempo enn tidligere. Nesten halvparten av eiketrærne i skogen er døde eller i ferd med å dø, og skogvoktere tror at tempoet vil øke til det dobbelte i løpet av de neste årene, skriver nyhetsbyrået Reuters.

Blir det bevilget penger, vil det

Et åtte hundre år gammelt eiketre i Sherwoodskogen utenfor Nottingham i England. Slike trær er nå i ferd med å forsvinne, og kunne trenge hjelp fra noen som tar fra de rike og gir til de fattige. (Foto: Mike Morley/Istockpotos.com)

bli satt i gang planting av ny skog, melder skogvokterne.

Tatt med tigre i fryseren

En førti år gammel kvinne ble nylig grepet på fersk gjerning, med suppekjelen full av tigerben og to tigre i fryseren.

Hendelsen fant sted i Vietnam, hvor hun dessverre ikke er alene om å koke tigre.

Kvinnen fortalte politiet at hun skulle bruke tigerbenene til å lage medisiner, som hun siden kunne selge for 48 000 kroner kiloen. Hun ble straks arrestert, sammen

med tre "kokker", som hjalp til med tigrerkokingen.

Tigren og en rekke andre dyrearter i Asia er truet som følge av denne typen virksomhet. Politiet fant også fire bjørnepoter, elfenben og diverse andre deler av dyr i kvinnens leilighet.

Bollywood-stjerne skjøt gaseller

Bollywood-stjernen Salman Khan ble satt i fengsel for å ha skutt utrydningstruede gaseller.

Khan ble arrestert på Jodhpur lufthavn i India, hvor flere TV-team og fans kjempet for å få et glimt av stjernen.

På vei til fengslet fulgte ivrige fans etter sin helt på motorsykkel. De kunne imidlertid ikke hindre at han ble buret inne for fem år for å ha skutt flere anti-loper i 1998.

Stjal tiger fra zoo

I forrige måned ble åtte menn dømt til fengsel i opptil elleve år for å ha forgiftet en tiger i en zoologisk have og solgt den for 90 000 kroner i Tien Giang-provinsen i Vietnam, melder nyhetsbyrået Reuters.

Jens Stoltenberg tok regien — Hindret miljøvalgkamp

Statsminister Jens Stoltenberg sørget for at miljøsakene ikke ble dominerende i valgkampen, mener politiske kommentatorer i Bergens Tidende og Klassekampen.

TEKST: JON BJARTNES
j.b@naturvern.no

På forhånd hadde mange spådd at miljø - og særlig klima - skulle bli den store saken i høstens valgkamp. Slik gikk det ikke. Det var statsminister Jens Stoltenberg som slo på bremsen, ifølge de politiske redaktørene i Bergens Tidende og Klassekampen.

— Ap mot Frp = null miljø

— Vi skal huske at dette var en lokalvalgkamp, og det var store forskjeller fra sted til sted. Her i byen var trafikk og miljø det viktigste temaet av alle. Men nasjonalt er det ingen tvil om at miljøsakene forsvant fra dagsordenen, sier Trine Eilertsen i Bergens Tidende. Hun har to forklaringer, som begge handler om Arbeiderpartiet:

— For det første utropte Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet hverandre til hovedmotstandere, og TV-mediene fulgte lojalt opp. Vi fikk duellene mellom Jens og Jensen, som handlet om alt annet enn miljø. Derimot så vi for eksempel ingen duell om klima mellom Kristin Halvorsen og Jens Stoltenberg - som faktisk kunne vært riktig interessant, sier Eilertsen.

— For mye å tape

Eilertsens andre forklaring handler om rushtidsavgifter - en miljøsak som ifølge henne kunne fått nasjonal betydning i valgkampen, men som ikke fikk det:

— Både samferdselsminister Liv

Signe Navarsete og miljøvernminister Helen Bjørnøy var ute med signaler om at byer som innførte rushtidsavgift burde få støtte fra staten. Dermed ble Jens Stoltenberg nedringt av lokalpolitikere som var redde for å miste velgere. Han satte ned foten, og så var det slutt for den debatten, sier Eilertsen.

Bakgrunnen for Ap-ledelsens prioriteringer er at partiet har lite å vinne på å diskutere miljø, mener Eilertsen.

— Klima er ingen vintersak for Arbeiderpartiet, og blir det kanskje aldri. Etter klimameldingen fra i vår føler partiet at de har gjort sitt. De orket ikke gjøre det vanskelig for seg nå, sier Trine Eilertsen.

— Drepende

— Jens Stoltenberg la klimasaken død allerede på Ap-landsmøtet i vår, sier Anders Horn, politisk redaktør i Klassekampen. Han mener Stoltenbergs landsmøtetale om klima, og regjeringens påfølgende klimamelding, har vært med på å

gjøre lokalpolitikernes miljøinnsats overflødig.

— Budskapet til Stoltenberg, og budskapet i klimameldingen, var: Slapp av, dette ordner vi. Vi gir næringslivet kvoter, og så gjennomfører de utslippskutt hvis de tror det er mest lønnsomt. Modellen fritar politikerne for ansvar - og dermed tar den også fra folk muligheten til et politisk engasjement. Det er drepende for miljøsakene, og det er drepende for demokratiet, sier Anders Horn.

— Kan koste Bjørnøy jobben

Horn tror at mangelen på miljø saker i den nasjonale debatten, kombinert med et dårlig valg for SV, kan komme til å koste Helen Bjørnøy jobben som miljøvernminister.

— Denne valgkampen har inneholdt et grusomt paradoks: For første gang på 20 år skjeller folk i buksene på grunn av en miljøsak. Folk er virkelig bekymret for klimaet, og med all mulig grunn. Men likevel ble ikke miljø noen

Jens Stoltenberg og Arbeiderpartiet sørget for at valgkampen ikke handlet om miljø, mener politiske kommentatorer.
Foto: Kristian S. Aas

stor sak i valgkampen, og valgdel-takelsen er lav. SV, som jobber for å være et miljøparti, gjør et dårlig valg. I SV kommer dette til å føre til en oppvask. Kanskje blir den ikke så voldsom. Men miljøvalget som forsvant kan komme til å bety slutten for Helen Bjørnøy som miljøvernminister, selv om det ikke er hennes skyld at valgkampen har blitt som den har blitt, sier Anders Horn.

fakta Fem prosent miljø

Medieomtalen i valgkampen

- * "Skandaler" 20 prosent. Skatterot, tanter i Sveits, sminking mm.
- * Generelt valgkamp 13 prosent.
- * Eldre 6 prosent.
- * Skatter og avgifter 5 prosent
- * Miljø 5 prosent
- * Samferdsel 5 prosent
- * Skole 4 prosent
- * Justis 4 prosent
- * Helse / sosial 4 prosent

Kilde: dagbladet.no/Cicion

Leder

Slå til for nytt krafteventyr!

Skal man først slå etter fluer, bør man være rask og slå hardt, og er man heldig rammes flere fluer i smekket.

Regjeringen har nå en gylden mulighet til å gjøre akkurat det, samtidig som den både gjør miljø og fedreland en tjeneste.

Alle kjenner eventyret om hvordan vannkraft og olje har skylt velstand inn i de tusen hjem, og vi vet at det også hadde en pris i form av ødelagt vassdragsnatur og store klimagassutslipp.

Nå har Norge muligheten til å skrive nok et krafteventyr. Denne gangen dreier det seg om store flytende vindmølleparker, langt til havs, hvor vindene er sterkere og miljøbelastningen mer skånsom. Et scenario utviklet av SINTEF burde være nok til å få regjeringen til å åpne lommeboka. Innen tjue år kan vindmølleparker tilsvarende tolv Kårstø-gasskraftverk være installert utenfor norske kyster.

Regjeringen har tatt det første skrittet i Klimameldingen, hvor det står at det skal etableres et program for havvindmøller. Nå må den ta det neste skrittet, som handler om penger. Det må etableres et stort testfelt, med all nødvendig infrastruktur, produksjonsstøtten må økes og det må bevilges mer til forskning.

Men regjeringen må ikke glemme at også havvindmøller kan gi en svært negativ påvirkning på miljøet om de plasseres galt. Etter at den har bevilget pengene, bør den straks sette i gang en kartlegging av hvilke områder som egnest seg for utbygging.

Da er regjeringen med på å føre pennen i det nye norske krafteventyret, som kan bli langt grønnere enn de andre.

Tor Bjørn Christensen

Potensialet for utbygging av vindmøller er formidabelt. Flytende vindmøller tilsvarende et kraftverk ville være på plass i Norge, ifølge et scenario.

Et hav av kraft

Hallelujaste ny milliarder

En prototyp av den flytende havvindmøllen Hywind kan være utplassert om to år. (Illustrasjon: Hydro)

g av norske hav-
kt. Om 20 år kan
arende tolv gass-
havet utenfor
SINTEF har laget.

av raft emning for ndustri

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Det er ikke mangel på fornybare kraftressurser i verden. Bare i havet skaper kraftige vinder og mektige bølger nok energi til å fyre opp samtlige komfyrer, pc-er og flatskjermer over hele kloden - og vel så det. Ifølge det Internasjonale energibyrået (IEA) er de samlede fornybare energiressursene i havet oppmot 100 000 terrawattimer, årlig. Det er seks ganger mer enn verdens totale strømproduksjon. Er det rart miljøbevegelsen, forskere og investorer ser på utvikling av store havvindmøller med stor forventning?

Utfordrer regjeringen

— Norge har alle muligheter til å etablere seg som ledende innen offshore vindmøller, men det må satses nå. Flere andre land har fått øynene opp for hvilket potensial det er i dette, sier energirådgiver Torhildur Fjola Kristjansdottir i Naturvernforbundet.

Hun står bak en fersk rapport hvor Naturvernforbundet utfordrer regjeringen til å etablere et havområde der forskere og energiselskaper kan drive testing og utvikling. I dette området må det offentlige sørge for den nødvendige infrastrukturen til transport av kraft fra pilotanleggene til land.

Verdifull eksportartikkel

— Det kommer til å bli dyrt, men her er det viktig at regjeringen tenker visjonært og ser hvilke muligheter som ligger i havvindmøllene. Ikke bare kan vi produsere store mengder ren strøm, vi kan også få en eksportartikkel som kan selges over hele verden, sier Kristjansdottir.

Hun understreker at det vil være helt nødvendig å øke produksjonsstøtten til ny fornybar energi. Dagens ordning med 10 øre per kilowattime er en av årsakene til at et tidevannskraftprosjekt og et bølgekraftprosjekt nå flyttes fra Norge.

Milliardindustri

John Olav Tande i SINTEF mener det er ingen grunn til å vente med å

Energirådgiver Torhildur Fjola Kristjansdottir i Norges Naturvernforbund.
(Foto: Tor Bjarne Christensen)

satse stort på flytende havvindmøller. Et scenario som SINTEF har laget viser at den første havvindmølleparken kan være en realitet om noen år. Allerede i 2020 kan det være installert havvindmøller med en samlet kapasitet på 1000 megawatt. Det tilsvarer mer enn to Kårstø-gasskraftverk. I 2027 kan det være installert 6000 megawatt med havvindmøller, altså tilsvarende tolv gasskraftverk.

— Da vil inntektene fra havvindmøllene kunne komme opp i anslagsvis ti milliarder kroner. Havvindmøller vil kunne levere en stor del av verdens energibehov i fremtiden. Hvor stor andel vil komme an på utvikling av teknologi og hvilke andre teknologier som blir tilgjengelige, men på de store havene er det plass til enormt mye vindkraft, sier Tande.

Han er engasjert i SINTEFs havvindmølleprogram Deep sea offshore wind turbine technology, som blant annet er med på utviklingen av Hywind, det ene av to norske prosjekt innen flytende havvindmøller. Bak prosjektet står Statoil og Hydro. Det andre prosjektet heter Sway og har Lyse Energi i ryggen.

Hallelujastemning

— Jeg har inntrykk av at det er litt hallelujastemning blant investorene, men bransjen er samstemt i at rammevilkårene må bli bedre. Det er på høy tid å få etablert et testområde med nødvendig infrastruktur, slik at vi kan prøve ut prototyper av vindmøllene, sier Tande.

En prototyp av Hywind-møllen kan være på plass om to år. No-

en år senere kan den første vindmølleparken være bygget.

Forventning til statsbudsjettet

Det er stor forventning til at det vil komme en større satsning på fornybar energi og havvindmøller på neste års statsbudsjett. Miljøjournalen har forsøkt å få olje- og energiminister Odd Roger Enoksen til å lette på sløret. Han fikk sin statssekretær Anita Utseth til å be oss vente til Statsbudsjettet legges frem i oktober.

— Regjeringen har sagt i Klimameldingen at den vil forslå å etablere et demonstrasjonsprogram for utvikling og introduksjon av nye fornybare energiteknologier offshore. Programmet skal blant annet bidra til å utvikle og prøve ut nye teknologier knyttet til havvindmøller. Det er for tidlig å si noe mer om utforming av et slik program, sier Utseth.

Olje- og energiministeren satte tidligere i år i gang et arbeid som heter Energi21, som blant annet omhandler havvindmøller.

— Tidlig neste år skal denne gruppen legge fram en forskningsstrategi hvor en strategi for videre utvikling av havvindmøller inngår, sier Utseth.

Når det gjelder støtteordninger til fornybar energi, vil det i større grad bli behovsprøvd for de såkalte modne teknologiene, som vannkraft. For de umodne teknologiene, der havvindmøller kommer inn, svarer statssekretæren at tilleggsstøtte vil bli nødvendig, og at den vil komme gjennom ordninger i Forskningsrådet, Enova og Innovasjon Norge.

Stor tillit til miljøorganisasjoner

Nordmenn har mye større tillit til miljøvernorganisasjoner enn europeere flest. Det går fram av Eurobarometer, som er verdens største spørreundersøkelse.

- Det er tydelig at deres stemmer oppfattes som viktige og troverdige i den offentlige debatten. Slik er det ikke i de fleste andre land, sier professor Svein Sjøberg til nettstedet forskning.no.

Dårlig laksesesong

Det var usedvanlig dårlig innsig av smålaks til norske elver i sommer, melder Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Det kom lite smålaks opp i elvene, og den som kom var småvokst og mager. Årsaken er trolig forverrede livsvilkår i sjøen, skriver DN.

Foto: Photos.com

Lisensjakt på bjørn

Direktoratet for Naturforvaltning har åpnet for lisensjakt på bjørn i deler av Hedmark, Midt-Norge, Troms og Finnmark. Til sammen kan ti bjørner felles. Ordningen innebærer at storviltjegere kan registrere seg som lisensjegere og jakte bjørn hvis de har grunneiers tillatelse. Lisensjakten settes i gang selv om de nasjonale bestandsmålene for bjørn, som Stortinget har vedtatt, ikke er nådd.

Foto: Statens naturoppsyn

Europas "Dirty Thirty"

WWF har laget en liste over de tretti mest forurensende kullkraftverkene i EU.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

På lista har Hellas den tvilsomme æren av å være tilholdssted for Europas to mest forurensende kraftverk. De to verstingene holder begge til i det nordlige Hellas. Agios Dimitrios er navnet på det som i følge WWF er det verste kraftverket i Europa, og det spyr ut 1350 g CO₂ / kWh. Litt lenger oppe i dalen, bare en knapp mil unna, ligger Kardina, kraftverket som tar andreplassen på den lite prestisjetunge lista.

Begge kraftverkene er kullkraftverk. Når det gjelder antall kraftverk på lista, så deler Tyskland og Storbritannia førsteplansen med ti hver.

Vattenfall eier skitten kraft

Energiselskapet Vattenfall, står som eier og driver av flere av selskapene på lista. Alle kraftverkene eid av den svenske kraftgiganten er hjemmehørende i Tyskland. Lista viser at fire av de seksten verste er drevet av selskapet. Vattenfall er dermed sammen med det tyske selskapet RWE EUs største selskap innen miljøforurensende kullkraft. Vattenfall er heleid

1.	Agios Dimitrios	Hellas
2.	Kardina	Hellas
3.	Niederausern	Tyskland
4.	Jänschwalde	Tyskland
5.	Frimmersdorf	Tyskland
6.	Weisweiler	Tyskland
7.	Neurath	Tyskland
8.	Turow	Polen
9.	As Pontes	Spania
10.	Boxberg	Tyskland
11.	Belchatow	Polen
12.	Prunero	Tsjekkia
13.	Sines	Portugal
14.	Schwarze Pumpe	Tyskland
15.	Longannet	Storbritannia
16.	Lippendorf	Tyskland
17.	Cottam	Storbritannia
18.	Rybnik	Polen
19.	Kozienice	Polen
20.	Schölvén	Tyskland
21.	West Burton	Storbritannia
22.	Fiddlers Ferry	Storbritannia
23.	Ratcliffe	Storbritannia
24.	Kingsnorth	Storbritannia
25.	Brindisi Sud	Storbritannia
26.	Drax	Storbritannia
27.	Ferrybridge	Storbritannia
28.	Grosskraftwerk Mannheim	Tyskland
29.	Eggborough	Storbritannia
30.	Didcot A & B	Storbritannia

Kilde: WWF

av den svenske staten, og driver kjernekraft, vannkraft og kullkraft rundt om i hele Europa.

I 2006 var de tretti kraftverkene på lista ansvarlig for 393 milli-

Kullkraftverket Lippendorf øst i Tyskland ligger på lista over Europas skitneste. Eier: Vattenfall. (Foto: Tokle/Istockphoto) oner tonn CO₂-utslipp, noe som tilsvarer ti prosent av hele EU sine utslipp av CO₂.

Kingsnorth i Storbritannia.
(Foto: Ed Clarke/Istockphoto)

Gassfakling på torget

UBEJI, NIGERIA

I Nigeria foregår gassfakling inne i Nigerdeltaet, midt i landsbyen. Sofieprisvinner Nnimmo Bassey mener nigerianske myndigheter overser problemet.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Landsbyen Ubeji ligger inne i det svært oljerike Nigerdeltaet, hvor verdens største oljeselskap pumper opp olje i enorme mengder. Allerede før man kommer inn til landsbyen kan man skimte pipen som fakler gassen.

Fakling gir massive utslipp

Nigeria brenner 0,7 millioner kubikkmeter gass hver eneste dag, noe som har en markedsverdi på 2,5 milliarder dollar, ifølge Peter Roderick som står bak boken *Gas Flaring in Nigeria*. Boken er skrevet i samarbeid med den nigerianske miljøvernorganisasjonen Environmental Rights Action (ERA). Faklingen har bidratt til massive utslipp av drivhusgasser og truer levebrødet til de som lever i Nigerdeltaet.

Myndighetene overser

Nnimmo Bassey, som mottok Sofieprisen i 1998, sier at gassfakling foregår over hele Nigeria, i svært stor skala. Han mener de nigerianske myndighetene fullstendig overser problemet.

I Ubeji fører faklingen blant annet til halsproblemer for innbyggerne. Diejomaoh Onome bor i landsbyen Warri. Karakteristisk nok kommer man hit ved å følge Refinery Road. Hun forklarer at faklingen har ført til store problemer for hele samfunnet.

Klesvasken får svarte flekker

— Vi kan ikke lenger tørke klesvasken ute, for alle hvite klær vil få svarte flekker, forklarer hun.

Gassfakling er brenning av overskuddsgass ut i atmosfæren. Mange steder finnes det ikke infrastruktur til å ta seg av gassen, og løsningen blir da å brenne den.

Akkurat i Ubeji finnes et av få gassraffinerier i deltaet, men overskuddsgassen brennes likevel.

Over 2000 gassfakler

I Nigeria finns det over 2000 gassfakler som året og døgnet rundt fyller atmosfæren med drivhusgasser.

Gassfaklingen foregår helt åpenlyst, like ved der det bor mennesker, og slik fakling finnes i hele Nigerdeltaet. (Foto: Martin Ødegaard)

Nigeria er blant landene med størst oljetilgang og utvinningen leder til store miljøproblemer, både på lokalt og globalt nivå.

Klimakoden

påtrykk

JON BJARTNES

Journalist i Miljøjournalen

Det er ikke sant at statsminister Jens Stoltenberg ikke bryr seg om klimatrusselen. Tvert imot ser han den som en glimrende anledning til å innføre et sosialøkonomisk verdensherredømme.

Mange har spurt hvorfor det ikke ble noe miljøvalg i år. Denne spalte gjør herved et ærlig forsøk på å legge skylda på Jens Stoltenberg. Personlig. Ikke bare for utfallet av årets valgkamp, men for tilstanden i hele klimadebatte. Og ikke bare i Norge, men i resten av verden også. Overdrevent? Jo. Konspirasjonsteoretisk? Åpenbart. Men følg med.

Januar 1991. Globaliseringen er i full gang. I Europa er EF nesten ferdig med å konstruere det indre marked. For hederskronede, makroøkonomiske planleggingsmodeller er det ytterst magre tider. Hele verdensøkonomien er okkupert av nyliberalistiske bedriftsøkonomer.

Hele? Nei! På et lite kontor i et bittelite miljøverndepartement langt mot nord sitter en ung mann med tallrik hjerne. Den arbeider. Mannen er ikke bare en sjeldent gløgg statssekretær; han er også en veltrent sosialøkonom, og en dag skal han bli statsminister. Nå har han gjort en oppdagelse.

Prognosene er sikre: Klimarendringene kommer. Den globale økonomien vil fortsette å vokse. Utslippene av klimagasser vil øke tilsvarende. Markedsøkonomien løser ikke disse problemene. Ikke alene. Ikke nasjonale politikere heller. Her trengs noe nytt: En global modell for å styre veksten og få ned utslippene, overordnet enkelte bedrifter og enkelte land. Først gode statistikker over utslippene i alle land. Så et inter-

nasjonalt system for å handle med retten til å slippe ut klimagasser. Til slutt et overordnet organ som kan sørge for at prisene på slike utslippsretter blir passe høye i forhold til størrelsen på problemet. Kort sagt: Verden trenger en ny, global sosialøkonomi. Og noen til å planlegge den.

Saken er klar. Talen er ferdig. På det lille kontoret trykker den unge mannen på Save og ber om en utskrift. Så tar han papirene med seg og bestiller en taxi til Fornebu.

Dagen etter, i Paris: Vestlige miljøvernministre samles til møte i OECD. Tema: Nye økonomiske virkemidler i miljøpolitikken. Den unge, norske statssekretæren Jens Stoltenberg lanserer den nye ideen om internasjonal handel med CO2-kvoter. Resten er, kan vi si, historie.

Noen synes det er rart at SV ikke har klart å ta styringen på norsk klimapolitikk. Men klimapolitikken har tilhørt Stoltenberg hele tiden. Ikke Arbeiderpartiet, de bryr seg ikke, men Jens Stoltenberg personlig. Til høsten skal FN ha toppmøte om klima. Gjett hvem som skal lede sesjonen om å finansiere utslippskutt.

Savnet du klimasaker i valgkampen? Vel: Når man konstruerer en global blandingsøkonomi, da blir små spørsmål små. Skal vi bygge mer jernbane i Norge? Vindmøller? Spare strøm? Hva med el-biler, vedhogst og flisfyring? Nå, eller kanskje om noen år? Tja. Det er gode spørsmål, men ikke i en valgkamp. Modelene finnes, så det er bare å finne fram kalkulatoren. Dette skal vi nemlig ikke diskutere. Dette skal vi regne på.

Torsk med solkrem

Forskere har funnet overraskende høye nivåer av stoffgruppen siloksaner i torsk tatt på dypet i Oslofjorden. Siloksaner brukes blant annet i solkrem.

TEKST: JON BJARTNES
jb@naturvern.no

Det er Norsk Institutt for Luftforskning som har gjennomført undersøkelsen, på oppdrag fra Statens Forurensningstilsyn (SFT). Tidligere har SFT rapportert om funn av siloksaner i polarmåke fra Bjørnøya.

Siloksaner er en gruppe kjemikalier som brukes i mange hverdagsprodukter, som sjampo, balsam, solkrem, rengjøringsmidler og bilpleiemidler. Blant forskere og miljømyndigheter vokser nå mistanken om at enkelte av disse stoffene har egenskaper som gjør at de må regnes som miljøgifter. Én type - kalt D5 - står allerede på SFTs prioriteringsliste.

— Vi er bekymret for mulighe-

ten for påvirkning av vannlevende organismer, sier prosjektleder Ola Glesne i SFT. Han forteller at de norske funnene blant annet vil tas med i en omfattende risikovurdering av siloksaner, som nå gjøres i regi av EU.

I sommer kartla Grønn Hverdag innholdet i 118 solkremer på det norske markedet. 37 av dem inneholdt siloksaner av typen D5 - et stoff hvor utslippene i følge SFT skal reduseres vesentlig ellers stanses.

— Det er underlig at kosmetikkindustrien regner dette stoffet som trygt, når SFT ikke gjør det, sier rådgiver Håkon Lindahl i Grønn Hverdag.

Foto: Photos.com

Vi som jobber på Jernbanen er stolte fordi vi også gjør en innsats for et bedre miljø.

Norsk Jernbaneforbund

NASA tester norsk oppfinnelse

— Kan redde jordas klima

CICERO og NASA tester nå biomembranen, som ifølge oppfinneren kan redde klimaet på jorda og løse verdens matmangel.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Et stoff som skal tilsettes jorda kan bli redningen for tørre jordbruksområder. I følge Universitetet i Stavanger sine nettsider er biomembranen et pulver, uten kunstige eller farlige kjemikalier, som enten blandes inn i jordsmonnet før planting eller blandes i vann og sprøytes på jorden etter planting. Membranen hjelper til med å holde på vannet og gjør det tilgjengelig for plantene. Biomembranen vil også binde sand og være med å regulere temperaturen i jordsmonnet. På den måten kan membranen gi bedre og større avlinger, samtidig som den bremser den globale oppvarming.

Testes på Jæren

Akkurat nå testes stoffet ut på Jæren, og det har også vært prøvd i Nigeria hvor testdistributører etterspør stoffet. For å bekrefte at biomembranen virker som den skal, skal CICERO – Senter for

Klimaforskning være uavhengig instans i arbeidet for å dokumentere nyvinningen. En kvadratkilometer tørr jord skal dekket med membranen, og så skal en satellitt fra NASA måle strålingen tilbake i atmosfæren.

Kan minske CO2-produksjonen

Hovedpersonen bak biomembranen er Torfinn Johnsen, oppfinner fra Rogaland, som har jobbet med oppfinnelsen i 25 år. Den ubeskjedne målsetningen til produktet er at det kan være med på å redusere vannmangel i tørre strøk nær ekvator, øke avlinger og fruktbarhet i jordbruksområder og senke temperaturen på kloden så mye at den globale oppvarmingen stanser helt. Membranen fungerer på den måten at den reflekterer solenergien tilbake til atmosfæren. På den måten blir temperaturen i bakken lavere.

— Jo høyere bakketemperatur, jo større CO2-produksjon,

sier Johnsen til NRK.

— Dersom vi kan senke temperaturen i bakken, vil vi derfor også minske denne produksjonen, hevder han.

Ikke et alternativ til Kyoto

Johnsen understreker at biomembranen ikke kan ses på som noe alternativ til Kyototiltakene.

— Tiltakene som finnes der må komme i tillegg til dette, sier han, og forklarer at utviklingen av produktet har kommet veldig langt.

— Den afrikanske varianten kan være ferdig for markedet, og vi ønsker å etablere en industri av dette, sier Johnsen.

Mer enn bare miljø

Han kaller membranens verdens største miljøoppfinnelse.

— Du kan til og med sløyfe miljø, sier han til Dagbladet. I følge Jærbladet går det rykter i forskerkretser om at det kan være snakk om en Nobelpris hvis

Et stoff som tilføres jordsmonnet kan bidra til å holde på vannet og redusere den globale oppvarmingen. (Foto: Geoff Hardy/Istockphoto.com)

Johnsens oppfinnelse kan holde det den lover. Johnsen uttaler til bladet at han ønsker at biomembranen skal bli et klimaprodukt med landbruksprofil heller enn et landbruksprodukt med klimaprofil.

Vil tjene penger

Produksjonen av stoffet er ennå ikke startet, så prisen for forbrukere og kunder er ikke fastsatt. Men selskapet uttaler at det er viktig å få satt i gang produksjonen snart, slik at de kan begynne å tjene penger.

NOFO

Norsk Oljevernforening
For Operatørselskap
www.nof.no

Einunndalen i Folldal er kjent for sitt seterlandskap.
Kraftutbyggere vil skape om sju-åtte kilometer av
dalbunnen til en ny, kunstig innsjø.
Foto: Jon Bjartnes

Starter kampanje for å redde seterdal

Fjellvandreren og miljø-bloggeren Kim Borgen har startet en nettbasert underskriftskampanje for å hindre vannkraftutbygging i Einunndalen i Folldal.

TEKST: JON BJARTNES
jb@naturvern.no

I seterdalen Einunndalen nord i Hedmark vil kraftutbyggere lage en kunstig innsjø på tre kvadratkilometer. Utbyggerne planlegger å tappe ned den nye dammen med femten høydemeter om vinteren, for så å fylle den opp igjen til sommersesongen.

— Galskap, sier miljø-bloggeren Kim Borgen, som har startet underskriftskampanje mot utbyggingen.

— Kjærlighetsforhold

Kim Borgen er miljøskribent og driver nettstedet Sendogmotta.no, hvor han blogger om store og små miljosaker. For ham er planene om kraftutbygging i Einunndalen definitivt blant de store:

— Helt overordnet mener jeg at tiden for vannkraftutbygginger er over. Ideen om å demme opp flere elver fører bare til at vi utsetter helt nødvendige omlegginger, både når det gjelder produksjon og forbruk av energi. Det er ikke på denne måten vi skal møte de store energiutfordringene vi står

overfor. Men for meg personlig er utgangspunktet et 20 år gammelt kjærlighetsforhold til Einunndalen, sier Kim Borgen.

— Årets høydepunkt

— En barndomsvenn av meg har ei lita tømmerhytte i Einunndalen. Dit drar vi hver høst, for å gå i fjellet og kose oss med høsten. På ett plan er dette årets høydepunkt. I Einunndalen er det strenge restriksjoner for hva man kan gjøre med bygninger og andre synlige inngrep. Dalen ser omtrent ut som den gjorde for hundre år siden. Jeg tror de fleste som går i fjellet kjenner igjen følelsen av at det er utrolig godt å komme tilbake og se hvor lite som forandrer seg fra år til år, sier Borgen.

— Stygg strandsone

Einunndalen er en av Norges lengste seterdaler som fortsatt er i aktiv drift. Fylkesmannen i Hedmark regner kulturlandskapet i dalen som det viktigste i fylket. Dersom utbyggingen blir vedtatt, vil sju-åtte kilometer av dalbunnen bli omskapt til en kraft-

verksdam.

— Einunndalen er en veldig vakker dal. Og Einunna - som nå kanskje skal forsvinne - er ei utrolig vakker elv, der den slynger seg i svinger gjennom dalen. Området hvor kraftmagasinet er planlagt er veldig flatt. Det betyr at man vil få en lang og stygg strandsone når vannet tappes ned fra høyeste vannstand. Det kan ikke være folk som er glade i Einunndalen som foreslår noe sånt. Det er unødvendig og det er galskap, sier Kim Borgen.

Opprop

Det er Glommens og Laagens Brukseierforening og Østerdalen Kraftproduksjon AS som står bak utbyggingen. I løpet av høsten skal Norges Vassdrags- og Energiverk (NVE) bestemme hvilke konsekvensutredninger som trengs før en utbyggingssøknad skal kunne vurderes. Kim Borgen opprop om å stanse planene retter seg både mot NVE og mot Miljøverndepartementet.

— Da jeg hørte om utbyggingen ville jeg først skrive om

dem på bloggen min. Men så tenkte jeg at dette kunne være noe flere ville engasjere seg i. Derfor la jeg ut et opprop og sendte eposter til mine egne nettverk. Snart så jeg at underskriftene begynte å komme også fra mennesker som er helt ukjente for meg. Etter et par uker hadde over 350 skrevet under. Og det kan bli mange flere: Dette er en sak hvor det kan være langt fram til endelig beslutning. Jeg lover å følge den videre, sier Kim Borgen.

fakta

Ny kraftutbygging?

- Einunndalen er en seterdal i Folldal kommune.
- Dalen har fire mindre naturreservater, og er del av Knutshø villreinområde.
- I dalen ligger Markbulidammen, en mindre kraftverksdam fra 1950-tallet.
- Kraftutbyggere vil tidoble det nedemmede arealet.
- Oppropet finner du her www.opprop.no/opprop.php?id=einunndalen

**Vil du ta vare på bildet,
klipp det ut.**

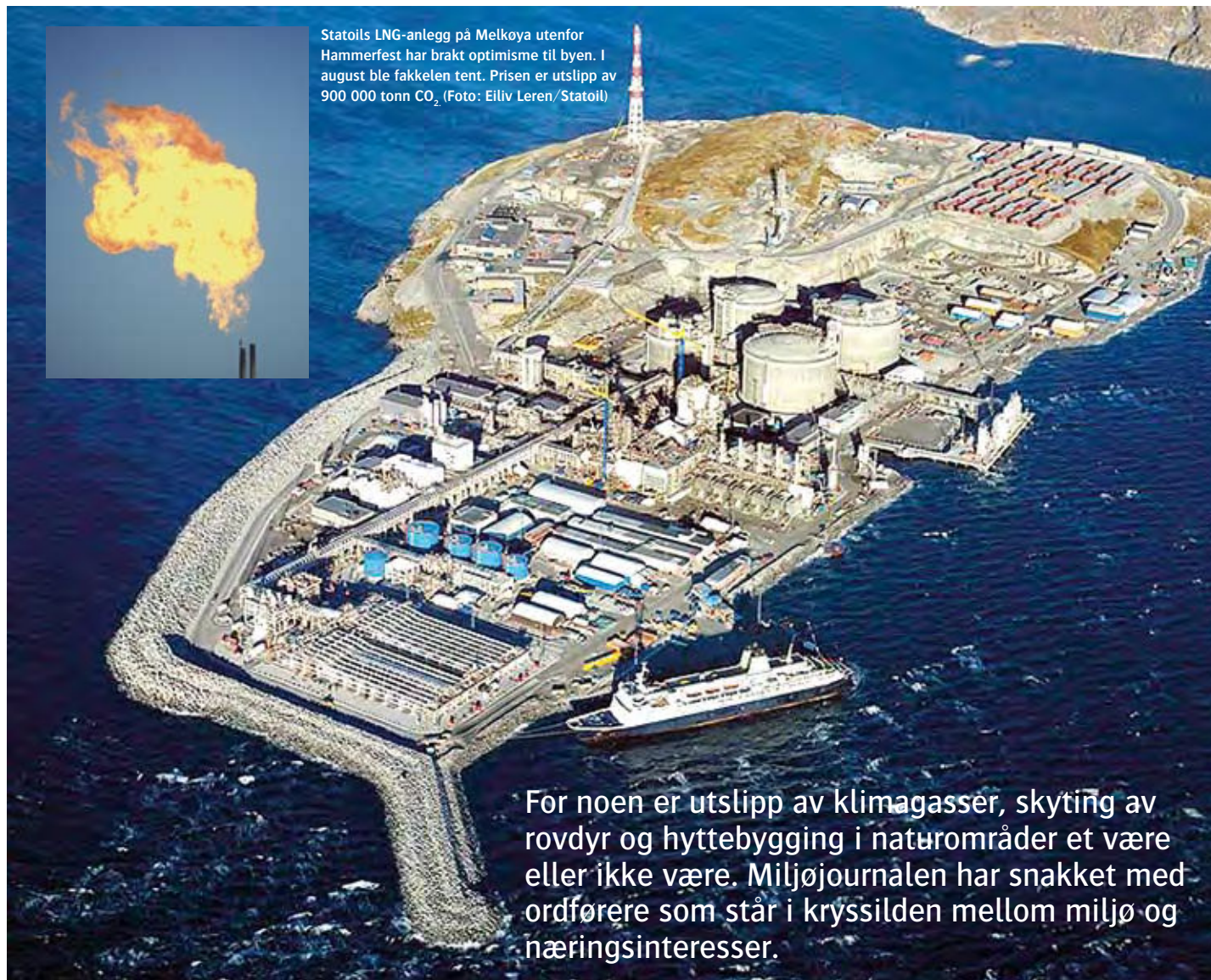
**Vil du ta vare på originalen,
meld deg inn!**

**Norges Naturvernforbund arbeider for at det skal
bli enklere å ta miljøbevisste valg i hverdagen.**

www.naturvern.no

 **NORGES
NATURVERNFORBUND**
FRIENDS OF THE EARTH NORWAY

Der arbeidsplass

Statoils LNG-anlegg på Melkøya utenfor Hammerfest har brakt optimisme til byen. I august ble fakkelen tent. Prisen er utslipp av 900 000 tonn CO₂ (Foto: Eiliv Leren/Statoil)

For noen er utslipp av klimagasser, skyting av rovdyr og hyttebygging i naturområder et være eller ikke være. Miljøjournalen har snakket med ordførere som står i kryssilden mellom miljø og næringsinteresser.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

I slutten av august kunne befolkningen i Hammerfest se fakkelen bli tent på Statoils anlegg for flytende naturgass (LNG) på Melkøya. Gassflammen er et lysende symbol på den fremtidsoptimismen som nå råder i Hammerfest etter at Barentshavet ble åpnet for olje- og gassvirksomhet. Fraflyttingen har stanset, og arbeidsledigheten er nærmest eliminert. For det betaler miljøet en pris i form av store utslipp av klimagasser. Over 900 000 tonn CO₂ vil heretter gå un-

set opp i atmosfæren fra Melkøya. Hvert år. Det plasserer stedet på 5. plass på listen over landets største punktutslipp av klimagasser.

Være eller ikke være

— Petroleumsutbyggingen i Barentshavet er et være eller ikke være for Hammerfest. Siden man begynte å bygge i 2002 er folketallet stabilisert. Nå ligger det an til en liten økning, forteller ordfører Kristine Jørstad Bock fra Arbeiderpartiet.

Fra 1995 til 2002 sank folketallet fra 9500 til 9000. De siste

fem årene har nærmere 400 flyttet til byen. Ordføreren er spesielt stolt av økningen i aldergruppen fra 25 til 40 år.

— Folk i den alderen flytter fra Nord-Norge i stort antall. Unntaket er Tromsø, Bodø og Hammerfest. Det sier litt om fremtidsoptimismen som har fulgt med utviklingen her, sier Bock.

Susende kommuneøkonomi

Hun kan fortelle at kommuneøkonomien går så det suser. De siste årene er skolene rustet opp, det er bygget nytt kulturhus, nye

barnehager og nytt eldresenter. Kommunen er i god gang med å forskjønne byen og forskutterer opprustning av en rekke veier for Statens vegvesen. Det er ikke lenge siden kommunen sto på den såkalte Robek-lista og ble administrert av Fylkesmannen på grunn av dårlig økonomistyring.

— Hva med miljøforurensningen som følger med denne utviklingen. Er det noen som er opp-tatt av den?

— Ja, på Grünerløkka i Oslo, men det er ingen her oppe som mener at man skal begrense pe-

er står mot miljø

troleumsvirksomheten av miljøhensyn. Vi mener faktisk at belastningen på miljøet ikke er så stor. Det er vel ingen bransje som har så mye fokus på miljø som oljeindustrien, både fra eget hold og fra sentrale myndigheter. I det sentrale østlandsområdet er det tett i tett med industri og trafikk, mens her er det bare en liten del av naturen som berøres. Man må se det i sammenheng, sier Bock.

På rovdyrkonfliktens slagmark

Godt over hundre mil lenger sør finner vi Lierne kommune i Nord-Trøndelag, på grensen til Sverige. Her har ordet rovdyr generelt og "bjønn" spesielt ingen god klang. På 80-tallet var det 72 sauebønder i kommunen. Nå er det 16 igjen, og av dem er det bare tre som sender dyra på utmarksbeite, slik alle gjorde på 80-tallet. De andre har dyrene inngjerdet i nærheten av husene. Men selv de som har såkalte rovdyrsikre gjerder får besøk av bamsen i Lierne.

— Det er en tragisk historie. Jeg kjenner saken både som næringsutøver og ordfører. De som driver nå, sliter med store tapstall. Vi søker fellingstillatelser, men får ofte avslag, og lisensjakten er ikke målrettet nok. Dette er en næring som er i ferd med å forsvinne fra Lierne, sier senterpartiordfører Arnodd Lillemark.

Årets lisensjakt er i gang, men denne gangen får bjørnene i Lierne være i fred. Kommunen befinner seg i det som er definert som yngleområde for bjørn. Bestandsmålet er fire ynglinger i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. Det er bare registrert én yngling i år.

— Årsaken til at vi ikke ønsker jakt i de indre områdene av Namdalen i høst har sammenheng med at det allerede har vært avgang på tre bjørner i dette området,

sier Morten Kjørstad, rådgiver for viltseksjonen i DN til Trønder-Avisa.

Ordføreren mener Lierne ikke godt kunne vært definert som kjerneområde for bjørn.

— Slik det er nå, må hver enkelt sauebonde ta ansvaret selv. Det ville vært mer realt om man sa at det skal være bjørn og ikke sau i Lierne. Det er å holde folk for narr å tro at sau og bjørn kan gå side om side, sier Lillemark, som etterlyser midler til flere rovdrygjerder og mer omstillingsmidler.

Ingen fremtid

— Tror du det vil være noen som driver med sau i Lierne om ti år?

— Det kan hende at noen få klarer å bite seg fast, innenfor inngjerdet innmarksbeite. Jeg ser ingen fremtid for sauehold i Lierne, sier Lillemark.

På den nye rødlisten som ble publisert i fjor står bjørnen oppført som sterkt truet, blant annet som følge av beskatning. Bjørnen ble nærmest utryddet før andre verdenskrig, og dagens norske bjørner er innvandrere fra Sverige. I år har forskerne registrert tre ynglinger, og man regner med at det er minst 71 bjørner i Norge. De er fordelt på fem adskilte områder, men ingen av dem regnes som levedyktige. Det betyr at vårt største rovdyr trolig ikke ville overlevd uten påfyll fra bestandene i Sverige og Finland.

Hytteboom og miljø

En tredje konflikt mellom miljø og næringsliv finner vi over store deler av Norge. Bare i fjor ble det bygget 6400 hytter her til lands, de fleste på fjellet. En rekke steder er utbyggingen i konflikt med hensynet til sårbar fjellnatur og dyreliv. I Oppland og Buskerud er det bygget 40 000 hytter i hvert av fylkene, og mange flere er un-

der planlegging. Flere steder står grunneiernes og villreinens interesser steilt mot hverandre.

— Utbyggingen er ute av kontroll. Ingen har oversikt over konsekvensene av den massive utbyggingen av hytter i Norge, uttaler seniorforsker Bjørn Kaltenborn ved Norsk institutt for naturforskning til Aftenposten.

I Bjorli, Skjåk og Venabygdsfjellet har Fylkesmannen sendt innsigelser fordi hytteplaner kommer i konflikt med villreinen. Skjåk var nylig i megling med Fylkesmannen fordi kommunen ville tillate en betydelig utbygging av opptil 250 kvadratmeter store hytter og leiligheter inne i villreinens rike. Nå er det enighet om å begrense størrelsen til 125 kvadratmeter og antall enheter til 75.

Holder hjulene i gang

— Kommunepolitikere har et ansvar for å holde hjulene i gang i et lokalsamfunn - derfor vil ofte næringsinteresser og arbeidsplasser veie tyngre enn natur- og miljøvern hensyn, sier Katrina Rønningen, forsker ved Norsk senter for bygdeforskning.

Hun tror imidlertid konflikten mellom næringsliv og miljø i noen sammenhenger kan bli mindre, et-

tersom nye næringer til dels erstatter tradisjonelle næringer.

Ett eksempel er Lierne kommune, hvor man de siste årene har fått to nye arbeidsplasser, Lierne bakeri og Lierne viltforedling, som har fått stor betydning for bygda.

— Folk i Lierne er ikke de som gir opp. Vi har hatt ryggen mot veggen og har måttet finne nye veier, sier ordfører Lillemark.

— Med all respekt og sympati for de som sliter med vanskelige bruk-vern-konflikter: I fremtiden vil miljø kunne skape flere arbeidsplasser enn det fjerner. Det er viktig å ha en fremtidsrettet innstilling, selv om det kan være vanskelig i det daglige strev. Næringslivet bør i mye større grad se miljøkrav som en mulighet og utfordring. To eksempler er miljøteknologi og turisme, der mulighetene er store. Samtidig er turismen et tveegget sverd. Ansvarlighet i kommunenes iver etter hytteutbygging er et stikkord. Imagebygging eller merkevarebygging knyttet til vernede områder, biologisk mangfold og vakre kulturlandskap kan være viktig med tanke på tiltrekking av nye innbyggere, deltidsinnbyggere og turister, sier Rønningen.

Sau tatt av bjørn, et ganske vanlig syn i Lierne. Foto: Statens naturoppsyn.

Krangler om høstingskultur

Ola Borten Moe (SP). (Foto: Martin Ødegaard)

Helen Bjørnøy (SV).
(Foto: Tor Bjarne Christensen)

Miljøvernminister Helen Bjørnøy mener folk i primærnæringene må ta et oppgjør med norske høstingstradisjoner. — Statsråden bommer, svarer Senterpartiets Ola Borten Moe.

TEKST: JON BJARTNES
jb@naturvern.no

Vanskelige naturvernsaker står i kø for den rødgrønne regjeringen i høst: Vern av Trillemarka, ny lov om naturmangfold og revidering av plan- og bygningsloven er saker som får fram konfliktene mellom valgkameren SV og valgvingen Senterpartiet. Miljøvernminister Helen Bjørnøy mener det er noe galt med den norske høstingskulturen.

— Naturen er noe mer

— Arbeidet for å ta vare på naturmangfoldet innebærer at vi må ta

et oppgjør med den norske høstingstradisjonen, sier Bjørnøy i et lengre intervju med Naturvernforbundets medlemsblad *Natur & miljø*.

Hun mener folk i primærnæringene må venne seg til at naturen er noe mer enn et ressursgrunnlag.

— Det blir noe annet når naturen skal vernes fordi den har verdi i seg selv, sier Bjørnøy.

— Manglende analyse

— Statsråden bommer, svarer Senterpartiets miljøpolitiske talsmann Ola Borten Moe. Han mener Bjørnøy burde se på primærnæringene som en del av løsningen,

ikke en del av problemet.

— Det er riktig at naturen er utsatt for press fra flere kanter og at vi må være varsomme. Men når statsråden trekker fram primærnæringene som en del av problemet viser hun manglende analyse. Det som kjennetegner jordbruk og skogbruk er at man er vant til å så før man høster. Det er grunn til å minne statsråden om at en tredel av artene på den norske rødlista lever i kulturlandskapet. Dersom disse artene skal overleve, betinger det et aktivt og variert landbruk, sier Ola Borten Moe.

— Tar knekken på oss

Han mener folk som lever urbane

liv har mer å svare for enn folk på bygda.

— I global sammenheng er det ikke primærnæringene som er i ferd med å ta knekken på oss. Siste år var det for første gang flere mennesker som bor i byer enn på landsbygda. Her i landet har vi ikke hørt snakk om naturallusholdninger på mange år. Sammen med sentraliseringen følger økende forbruk av varer og energi. Disse trendene går sammen, sier Ola Borten Moe.

Les hele intervjuet med miljøvernminister Helen Bjørnøy i *Natur & miljø* nr. 3, 2007

Miljøjournalen

www.miljojournalen.no

HVA SKJER ...

... med klimaet? Hvorfor står mange norske arter i fare for å dø ut? Hvordan havner miljøgifter fra pc-ene våre i blodet til isbjørnene på Svalbard? Og hva gjør egentlig Helen Bjørnøy?

Les Miljøjournalen så forstår du den store sammenhengen!

Miljøjournalen er Norges eneste nyhetsmagasin om natur- og miljøsaker. Vi skriver om årsakene, virkningene og løsningene på miljøproblemene. Vi har aktuelle nyheter fra inn- og utland, fyldige temaseksjoner og følger alt fra internasjonale miljøforhandlinger til norske valg. Og vi går gjerne utenom nyhetsbildet for å gi deg sakene andre medier glemmer.

Send inn svarslippen, eller gå inn på www.miljojournalen.no
Abonnementet koster bare 199 kroner ut hele 2008.
Miljøjournalen utgis av Norges Naturvernforbund og redigeres etter redaktørplakaten. 11 utgaver per år.

199,-
ABONNEMENT
UT 2008

JA!

Jeg vil være oppdatert på natur- og miljøspørsmål og få tilsendt Miljøjournalen hver måned ut 2008 til kun kr. 199,-

Navn

Adresse

Postnr./Sted

E-post

Adressaten betaler for sending i Norge

Distribueres av Posten Norge

Miljøjournalen
Norges Naturvernforbund
Svarsending 0362
0090 OSLO

Klipp, klipp!

Milliardvekst i miljøteknologi

Norske miljøteknologibedrifter vokser med 30 prosent i året.

TEKST: JON BJARTNES
jb@naturvern.no

Omsetningen til norske miljøteknologibedrifter går rett i været.

-- Det er en veldig vekstkraft i denne sektoren, sier administrerende direktør i bedriftsnettverket Green Business Norway, Thor Sverre Minnesjord.

Milliardomsetning

Green Business Norway er et nettverk av et femtital små og mellomstore bedrifter med miljø som forretningsområde. De fleste av medlemmene er teknologileverandører innen ny fornybar energi, vannrensing og avfall. Nesten alle vokser så det verker.

-- I fjor gjorde vi en gjennomgang av status og forventninger i 19 av medlemsbedriftene. I 2006 hadde de tusen ansatte og en omsetning på 2,35 milliarder kroner. I 2008

regner de samme bedriftene med å omsette for 4,8 milliarder. Det gir en beregnet, årlig gjennomsnittsvest på 30 prosent. Foreløpige tall for i år tyder på at veksten er omtrent som forventet, sier Thor Sverre Minnesjord.

Høy innovasjonstakt

— Dette er allerede et meget blomstrende forretningsområde. Men potensialet for verdiskapning er enda større. For treårsperioden fra 2006 til 2008 vil de samme 19 bedriftene bruke 300 millioner kroner på innovasjon. Det betyr at det utvikles nye produkter og produktforbedringer, samtidig som produksjon og salg av eksisterende varer og tjenester går for fullt, sier Minnesjord.

Avfallshåndtering er et av virksomhetsområdene som gir rekordvekst for norske miljøteknologibedrifter. Foto: Photos.com

Vil ha mer penger til grønn teknologi

Statens Forurensningstilsyn, Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd har bedt om en ny, nasjonal satsing på utvikling av miljøteknologi.

TEKST: JON BJARTNES
jb@naturvern.no

I et felles innspill til regjeringen ber de tre institusjonene om støtte til et miljøteknologisk utviklingsprogram til en verdi av 200 millioner kroner i året i ti år framover.

SFT-direktør Ellen Hambro sammenligner miljøteknologisk utvikling med et kinderegg:

— Med ny norsk miljøteknologi

blir det lettere å nå våre nasjonale miljømål, vi kan hjelpe andre land med å løse sine problemer – og vi kan skape lønnsomt og bærekraftig næringsliv i Norge. Det er tre gode ting på en gang, sier Hambro.

SFT-direktør Ellen Hambro mener det satses for lite på grønn teknologi i Norge. (Foto: Tor Bjarne Christensen)

Tusenvis av nye jobber i bioenergi på bygda

Bioenergi kan skape mange tusen nye arbeidsplasser i distrikts-Norge i årene framover.

Bioenergi fra ved, oljevekster og avfall kan skaffe distriktene mer enn 10.000 nye arbeidsplasser i årene som kommer, ifølge to nye rapporter. Foto: Photos.com

TEKST: JON BJARTNES
jlb@naturvern.no

Optimistiske prognoser for norsk bioenergi tyder på at nærings-svake distrikter snart får et nytt, solid bein å stå på. Ferske rapporter tilsier et potensiale på mellom 20 og 30 TWh ny bioenergi i løpet av de neste ti - tjue årene. Det kan bety over 10.000 nye jobber, de fleste i bygde-Norge.

Varme...

Norsk bioenergi bidrar i dag med rundt 12 TWh energi. Da er fjernvarme fra avfallsforbrenning regnet med. Resten er stort sett ved. Til sammen dekker bioenergien rundt sju prosent av det norske energiforbruket. Men dette er bare en sped begynnelse, om vi skal tro prognosemakerne. I en fersk rapport anslår forskere ved Universitetet for Miljø og Biovitenskap, Point Carbon og Nettkonsult at det samlede potensialet for bioenergi til oppvarming vil være på 24 TWh i 2015 - altså en dobling fra dagens nivå.

...og drivstoff

I en annen rapport, produsert for Samferdselsdepartementet, anslår en lang rekke eksperter et potensiale for produksjon av biodrivstoff på rundt 25 TWh. I dette tallet inngår 20 TWh hentet fra skogsråvarer, og 5 TWh hentet fra av-

fall rikt på fett og karbohydrater, samt fra dyrking av oljevekster som raps og rybs.

Ifølge denne rapporten kan Norge ha storskala produksjon av biodrivstoff innen fire til seks år. Om ti - tjue år kan innenlands produksjon av biodrivstoff dekke 20-30 prosent av den antatte etterspørselen i vegtrafikken.

Over 10.000 jobber

Selv om disse to rapportene - som beskriver bruk av bioenergi til henholdsvis varme og drivstoff - til dels "bruker opp" de samme skogressursene, viser de også store muligheter for nye arbeidsplasser. Rapporten om biodrivstoffet anslår et potensiale på 10.000 nye jobber. Så kommer de nye arbeidsplassene i biobasert varme i tillegg.

— Vi regner med at hver TWh bioenergi betyr 3-400 nye arbeidsplasser. Noen kommer i skogbruket, andre i produksjon av pellets, flis eller biodrivstoff, eller i lokale anlegg for biovarme, sier Cato Kjølstad, daglig leder i Norsk Bioenergiforening.

Dermed blir potensialet for nye jobber i bioenergi til sammen på godt over 10.000. Til sammenligning sysselsetter skogbruket i dag cirka 6000 personer, mens fiskeoppdrett - en annen hjørnesteinsnæring i distrikts-Norge - sysselsetter rundt 3.500 personer.

Bærekraftig hogst?

Halvparten av artene på den norske rødlista over truede arter lever i skogen. Forutsetningen for veksten i bioenergien er at det må hogges mer i norske skoger.

-- I dag avvirker vi litt over åtte millioner kubikkmeter i året, mens tilveksten er rundt tre ganger så stor. Det er ingen som regner

med at vi skal hogge hele tilveksten. Men det er åpenbart at avvirkningen kan øke, selv om det er flere hensyn å ta, ikke minst når det gjelder bevaring av det biologiske mangfoldet. Per i dag er vi ikke i nærheten av å ta ut for mye, sier Cato Kjølstad i Norsk Bioenergiforening.

Vi tar imot over 13 000 m³ varer til Oslo og omegn hver dag

...helt uten bileksos

Sjøfrakt er en energieffektiv transportform som gir mindre utslipp enn de fleste andre transportformer. På en vanlig dag håndteres rundt 400 containere i Oslo havn. Dette tilsvarer mer enn 200 trailere på veien. Oslo havn er ikke bare Norges største og viktigste importhavn for forbruksvarer. Vi representerer også en renere vei til hovedstaden.

Oslo Havn. En renere vei til hovedstaden.

Oslo Havn KF

kalender

18.-20. september

Norsk-Svensk Konferanse om for-
suring og kalking
Sted: Scandic Bergen City Hotell
Arr: Direktoratet for Naturforvalt-
ning

19. september

Foredrag om økonomi, levekår,
klima i nord.
Sted: Statistisk sentralbyrå, Kon-
gens gate 6, Oslo.
Arr: Statistisk sentralbyrå

20. september

Åpent seminar om elektrifisering
av på norsk sokkel.
Sted: Oljedirektoratet i Stavanger
Arr: Oljedirektoratet

21. September

Seminar om bioetanol og bære-
kraftig næringsutvikling i sør.
Sted: Felix konferansesenter, Aker
brygge
Arr: BioAlcohol Fuel Foundation,
Bellona og NoBio

21. september

Forskningsdagene, seminar om
konsekvenser av klimaendringer
Sted: Universitetets aula, Oslo
Arr: Forskningsrådet m.fl.

27. september

Forskningsdagene, foredrag om
kvotehandling og klimaproblemer
Sted: Frokostkjelleren, Universi-
tetsbygningen, Oslo
Arr: Forskningsrådet m.fl.

3. oktober

Er olje for utvikling mulig? Semi-
nar og diskusjon om regjeringens
program Olje for utvikling.
Sted: Grensen 9b, Oslo.
Arr: Publish What You Pay-Norge
og ForUM

16. – 17. oktober

Seminar om sjøfuglbestandene i
norske kyst- og havområder.
Sted: Holmen Fjordhotell, Nesbru
Arr: Seapop

Nasjonalt energi

I sin nye bok
Gasskraft -
Tjue års kli-
makamp, skri-
ver Andreas
Tjernshaugen
om nasjonale
energitraumer
og hva vi kan
vente oss av den nye miljøbølgen.
Her er et utdrag fra boken.

Gasskraftsaken kan best karak-
teriseres som et nasjonalt energi-
traume. Lidelsen er ikke så uvan-
lig: Flere europeiske land har vært
rammet, oftest i forbindelse med
kjernekraft. For eksempel har mil-
jøbevegelsens mobilisering i Sve-
rige og Tyskland ført til omstridte
vedtak om utfasing av atomkraf-
ten, som siden har preget både
miljø- og energipolitikken og ar-
beidet med å smi styringsdyktige
politiske koalisjoner.

Kraftforsyningen har en egen
evne til å skape opprivende kon-
frontasjoner som setter permanen-
te spor i det politiske landskapet.
Det skyldes blant annet at den
innebærer store, epokegjørende
beslutninger som å innføre en ny
energikilde for første gang, eller å
åpne et urørt naturområde for ut-
bygging. Å bygge et nytt kraftverk
er ofte et stort skritt, som gir an-
ledning for debatt og mobilisering.
Dessuten er energi det moderne
samfunnets hjerteblod – avgjø-
relser om energiforsyningen kan
ha dramatiske konsekvenser ikke
bare for natur og miljø, men også
for sysselsetting, næringsutvikling
og militær sikkerhet.

Konfliktene om kraftforsynin-
gen har gjerne hatt sterkt nasjo-
nalt særpreg, også i EU-landene.
Kullkraften forbindes tradisjonelt
med luftforurensning og sur ned-
bør – men i varierende grad: "Le
waldsterben" var franskmennenes
skeptiske beskrivelse av tyskernes

frykt for skogdød på 80-tallet. Mer
enn noen energikilde er kullet og-
så forbundet med sosial konflikt,
fra Margaret Thatchers privatise-
ring og nedbygging av den bri-
tiske kullindustrien til tyskernes
gjenforeningsstrev. Når det gjel-
der atomkraften har Frankrike og
Storbritannia sin egen militære og
sivile kjernefysiske industri å ta
vare på, og vurderer atomkraften
annerledes enn tyskere, østerrikere
og skandinaver. Her i nord går fin-
nene motsatt vei av sine nordiske
naboer, og bygge nye atomkraft-
verk både av hensyn til industri-
en og utslippene av klimagasser.
I Danmark, som i Norge, ble 70-
tallets motstand mot atomkraft-
verk kronet med seier og landet
fikk aldri atomkraft. Ut av den
radikale miljøbevegelsens arbeid
med praktisk demonstrasjon av
fornybare alternativer vokste en

vellykket eksportindustri og po-
litisk favoritt, nemlig det danske
vindmølleeventyret.

Norges energitraumer er pre-
get av våre spesielle omstendighe-
ter – men slik er det altså i mange
land. Vi har sett hvordan et tidli-
gere norsk energitraume – Alta-sa-
ken – danner forbilde og utgangs-
punkt for gasskraftstriden. Den
norske gasskraftsaken har vært
spesiell fordi gasskraft i de fleste
land betraktes som et forholdsvis
miljøvennlig alternativ. Men det
er lett å overdrive hvor unik den
norske historien er. Den ulike vur-
deringen av gasskraft hang først
og fremst sammen med at Nor-
ges kraftforsyning i utgangspunk-
tet var fri for CO₂-utslipp. Miljø-
bevegelsens insistering på at rike
land i første rekke måtte kutte sine
egne utslipp av klimagasser hel-
ler enn å kjøpe kvoter fra andre

energitraume

Naturkrafts omstridte gasskraftverk på Kårstø. (Illustrasjon: Naturkraft)

land, var slett ikke særnorsk. Der sto de norske miljøorganisasjonene helt på linje med sine allierte i andre europeiske land. De uvanlig kraftige og tidlige konfrontasjonene om klimapolitikken her til lands bidro til tidlig interesse for CO₂-fjerning som klimastrategi. De siste årene har den politiske oppmerksomheten vokst kraftig i andre europeiske land, slik at den norske debatten etter hvert fremstår som mindre unik også på teknologisiden.

Klima på moten

Det er vanskelig å spå om utviklingen på et felt i så rivende utvikling som gasskraftutbygging og CO₂-fjerning i Norge – både fra industrien, energimarkedene, politikken og teknologimiljøene kan vi få overraskelser i tiden som kommer. For øyeblikket er det ett

utviklingstrekk som ligger an til å sette sterkt preg på diskusjonen, nemlig den eksplosjonsartede økningen i medienes og opinionens interesse for klimaproblemet.

Jeg nevnte tidligere at det kan virke som det er noe flyktig og tilfeldig over det miljøbevegelsen har av makt. Det henger sammen med at mange miljøproblemer er mindre håndfaste enn andre politiske saker som skatt eller barnehager. Selv om barnehageutbygging og økonomi er komplisert nok, merker man det raskt hvis Stortinget øker skatten kraftig eller hvis ettårningen ikke får plass i barnehage. Det er heller ikke så vanskelig å tenke seg hvem som har ansvaret. Det er dermed noenlunde forutsigbart hvordan skatteøkninger eller mangel på barnehageplasser vil påvirke utfallet av neste valg.

Et problem som klimaendringer rammer derimot indirekte: gjennom endringer i været, forekomst av naturkatastrofer og lignende. Du trenger forskere for å fortelle deg om det egentlig er noen sammenheng mellom været du føler på kroppen og utslippene av klimagasser, og kanskje er de ikke engang enige. De verste konsekvensene av klimaendringer er ventet et godt stykke inn i fremtiden. Ansvaret for utslippene som skaper problemer ligger ikke hos én enkelt regjering heller, men er fordelt på alle verdens land. Virkelig komplisert, altså.

Konsekvensen er at oppmerksomheten om global oppvarming – og miljø saker mer generelt – går i bølger og daler. Iblant er det som om været og siste nytt fra forskningsfronten allierer seg med hendelser på den politiske arenaen for å få alle til å snakke om jordas klima. I neste omgang stjeler en krig, en økonomisk krise eller et terrorangrep showet.

For øyeblikket er vi inne i en ny miljøbølge – og det er først og fremst bekymringen for klimaendringer som preger diskusjonen. Forrige gang en lignende bølge skylte inn over Norge, i tiden rundt stortingsvalget i 1989, ble det fattet mange beslutninger som vi fortsatt merker konsekvensene av. Etableringen av et nasjonalt klimamål i 1989, og klimakonvensjonen fra 1992, la premissene for den videre politiske striden om norsk klimapolitikk – inkludert gasskraftsaken. Innføringen av CO₂-avgift på sokkelen førte blant annet fram til Statoils pionerprosjekt for CO₂-lagring på Sleipner-feltet, som i sin tur har vært en viktig stimulans til debatten om CO₂-fjerning fra gasskraftverk. Mer generelt satte diskusjonen rundt Brundtland-kommisjonen fart i forskningen på teknologi som kunne fange CO₂-utslipp fra små og store gasskraftverk. En annen konsekvens av miljøbølgen omkring 1989 var at en generasjon unge politikere og aktivister i Norge engasjerte seg i spørsmål om gasskraft og CO₂-utslipp. Som vi har sett fikk også det konsekvenser.

Nå er rammene for norsk og internasjonal klimapolitikk igjen i støpeskjeen – både fordi Kyoto-protokollen går ut på dato i 2012, og fordi bekymringen for klimaendringene vokser over hele verden. Vi går spennende tider i møte.

Teksten er hentet fra kapittel 7 i Gasskraft - Tjue års klimakamp av Andreas Tjernshaugen, utgitt i høst på Pax forlag A/S. Tjernshaugen er forsker ved Cicero Senter for klimaforskning.

Store penger i solskinn

Den globale produksjonen av strøm fra solskinn kan sekstidobles innen 2030, i følge en rapport fra International Energy Agency. Organisasjonen venter en tidobling av produksjonen av solvarme i samme periode.

Slike prognoser, kombinert med subsidier av solenergi i Tyskland og California, har fått markedet for solenergi til å ta av. I fjor hentet verdens solenergisekskaper – som norske REC – inn 25 milliarder kroner til investeringer, skriver Bergens Tidende.

To av tre isbjørn vil forsvinne

To tredeler av verdens isbjørner vil forsvinne innen midten av dette århundret. Det sier det amerikanske føderale byrået US Geological Survey. Årsaken er at sommerisen smelter i store deler av Arktis, slik at det vil bli umulig for isbjørnene å leve der.

Foto: Photos.com

Klager MD inn for Sivilombudsmannen

Norges Naturvernforbund og Informasjonsnemnda for Hattbergvassdraget har klaget Miljøverndepartementet inn for Sivilombudsmannen. Klagen gjelder departementets behandling av planene om utbygging av Hattbergvassdraget i Rosendal i Hordaland.

kort sagt

Miljøgifter

Nytt bråk om giftddumping

Knut Hallan fra Folkeaksjonen mot giftddumping og Knut Hugo Storelv fra Neptum lenket seg 7. september fast til lekteren som dumper forurensede masser fra Oslo havn ned i deponiet ved Malmøykalven. Aksjonen kom få dager etter at den svenske miljøkjemikeren Per-Anders Bergqvist la frem en ny rapport om deponiet. I rapporten påviser Bergqvist spredning av PCN, et dioksinlignende stoff. Statens forurensningstilsyn avfeide rapporten og hevdet at PCN-målingen ikke kan brukes som et argument for at deponiet lekker. Noen dager tidligere hadde også Petter Stordalen kastet seg inn i valgkampen med en egen avis, hvor han sterkt frarådet folk å stemme på partiene som sa ja til deponiet. Hallan og Storelv ble imidlertid ikke sitende lenge fastlenket på lekteren. Etter noen timer, slo politiet til. Og da de to ikke kom ned frivillig, ble de hentet av politiet.

Politiet måtte opp og hente de fastlenkede aksjonistene på lekteren ved Malmøykalven. (Foto: Victor Jæger/Folkeaksjonen mot giftddumping)

Nye leker tilbakekalt

Leketøysgiganten Mattel har for tredje gang trukket et stort parti med en Fisher-Price-leke og tilbehør til et Barbie-sett tilbake fra markedet. Også denne gangen var lekene produsert i Kina. Lekene skal inneholde store mengder giftig blymaling. En lignende tilbaketrekking skjedde i august. I alt er 18 millioner artikler trukket fra markedet på grunn av dette og andre feil. 70 000 av disse befant seg i norske butikker. Mattel går nå ut og ber foreldre fjerne lekene fra barna.

En million i bot for utslipp

Et fragmenteringsanlegg på Gjøvik har fått en bot på 1,1 millioner kroner for utslipp av miljøgifter i Mjøsa. Anlegget har sluppet ut finstoff og slam med bromerte flammehemmere, kadmium, kvikksølv, bly og krom, blant annet. Selskapet må også betale tilbake 250 000 kroner av fortjenesten fra arbeidet. Utslippene fant sted i perio-

Isen i Arktis

den fra vinteren 2001 til høsten 2004. I oktober 2005 ble forholdet anmeldt til Statens forurensningstilsyn. To ledende ansatte i selskapet er også siktet.

Klima

Rekordsmelting i Arktis

Isen i Arktis har i år smeltet langt raskere enn det som er vanlig på denne tiden av året. Aldri før er det målt så lite is helt nord på vår klode. Den forrige bunnmålingen ble gjort i september 2005. I august i år ble rekorden slått. Siden det, har smeltingen bare fortsatt. Allerede om 20 år kan Polhavet være isfritt om sommeren.

— Utviklingen er svært dramatisk. Dette er et av de tydeligste tegnene på global oppvarming som noen gang er registrert, sier direktør Pål Prestrud i Ciceo senter for klimaforskning til Adresseavisen.

3. september var isutbredelsen i Arktis 4,4 millioner kvadratkilometer. Det er hele 20 prosent mindre enn bunnmålingen i 2005. Det er snø- og isdatasen-

teret ved Colorado-universitetet som har foretatt målingene ved hjelp av satellitt.

Norske utslipp stiger kraftig

En ny rapport fra EUs miljøbyrå viser at utslippene av klimagasser i Norge økte med 8 prosent i perioden fra 1990 til 2005. I den samme perioden reduserte våre naboland Sverige og Danmark utslippene sine med åtte prosent.

Regjeringen skylder på økt produksjon av olje og gass, men blir parert av Naturvernforbundets leder Lars Haltbrekken. Han påpeker at Storebritannia, som også har en stor oljeproduksjon, har greitt å kutte utslippene kraftig.

25 prosent klimakutt i Sverige

I en rapport som skal danne grunnlaget for Sveriges klimapolitikk står det at Sverige skal kutte sine utslipp av klimagasser med 20 til 25 prosent innen 2020. I den samme rapporten står det at utslippene i EU bør redusere med 30 til 40 prosent.

Arktis smelter som aldri før. I år er det 20 prosent mindre is enn den forrige bunnmålingen fra 20054.
(Foto: Photos.com)

Grunnen til at kuttene blir lavere i Sverige er at landet i dag slipper ut mindre enn en rekke andre EU-land. Sveriges miljøvernminister utelukker imidlertid ikke at de svenske reduksjonene kan bli sterkere.

Vil ha månelanding med Brown

Under sitt besøk i London i begynnelsen av september inviterte statsminister Jens Stoltenberg sin britiske kollega Gordon Brown med på et kappløp om utvikling av renseanlegg for gasskraftverk med deponering av CO₂.

— Det er et kappløp til månen, men det er et bra kappløp hvor oljenasjonene Norge og Storbritannia begge jobber med planer om fullskala renseanlegg, sier Stoltenberg til ANB-NTB. Stoltenberg har tidligere beskrevet det norske CO₂-deponeringsarbeidet som en månelanding. Brown og Stoltenberg er blitt enige om å samkjøre norske og britiske interesser fram mot klimamøtet på Bali i desember.

Samferdsel

Folkeavstemning om rushtidsavgift

Kristin Halvorsen (SV) og Liv Signe Navarsete (SP) ønsker folkeavstemning om innføring av rushtidsavgift i de store byene. — Jeg synes en folkeavstemning er en god idé. Man kan vurdere en forsøksordning først, slik man hadde i Stockholm, og ha en avstemning etterpå, sa Halvorsen til Dagsavisen 7. september. Ifølge en ny meningsmåling Infactio har utført for SV, ønsker 60 prosent av innbyggerne i Oslo rushtidsavgift, hvis pengene blir brukt til å bygge ut kollektivtilbudet.

Økomat

20 millioner til økomat

Regjeringen gir 20 millioner kroner til å øke produksjonen av økologiske varer. Pengene skal fordeles til kommuner som ønsker å bli foregangskommuner på dette området. Prosjektet heter Økoløft og er det største enkeltprosjektet for å fremme økologisk mat i Norge.

— Meningen med Økoløft er å inspirere kommuner til å vise vei; satse nytt og trekke med seg andre kommuner. Jeg tror dette prosjektet vil bety et skikkelig løft for økologisk mat i dette landet, uttaler kommunal- og regionalminister Åslaug Haga i en pressemelding.

Olje

Intet olje-eventyr på Snøhvit

Prøveboringer av oljelaget inne i gassfeltet Snøhvit viser at forekomstene trolig ikke er lønnsomme å utvinne, ifølge avisen Nordlys. Man har tidligere trodd at Snøhvit inneholder 50 millioner fat olje.

— Nå ser det ut som det ikke

var riktig så mye som 50 millioner fat, men litt mindre. I og med at man har et tidspres på å få ut oljen før man tar ut for mye gass, så vil ikke dette være lønnsomt nok, sier sentral kilde i oljebransjen til Nordlys.

Energi

Først i verden med saltkraft

Statkraft starter byggingen av verdens første komplette saltkraftverk neste sommer. Anlegget skal bygges på Hurum i Buskerud. Det dreier seg om et pilotanlegg på 10 kilowatt som skal installeres ved Södra Cells anlegg på Tofte.

Saltkraftanlegg produserer energi av trykket som skapes når ferskvann strømmer gjennom saltkraftmembranen og blandes med saltvann.

Avfall

Papirfabrikk reddet

Den eneste norske papirfabrikken som produserer papir basert på innsamlede returkartonger er reddet fra nedleggelse. Det er klart etter at Atle Brynestads CG Holding har overtatt Hurum Papir.

Brynestad ønsker å utvikle Hurum Papir til en enda sterkere miljøbedrift gjennom å satse ytterligere på resirkulering, produktutvikling og merkevarebygging.

Fant 28 ulovlige fyllinger

Naturvernforbundet i Buskerud har funnet 28 ulovlige fyllinger i én enkelt kommune, Sigdal i Buskerud. For ett år siden fant forbundet 18 fyllinger i en annen Buskerud-kommune. Lokalt innrømmer kommunene at mange av fyllingene er velkjent. — Vi ber dem nå straks undersøke innholdet i lokalitetene nærmere, fortrinnsvis ved inspeksjon og i noen tilfeller kjemiske analyser av sigevann, og at det ryddes opp, sier Harald Baardseth i Naturvernforbundet i Buskerud.

Fyllingene ble avdekket ved hjelp av flyfoto og feltarbeid.

Rekordmye emballasje gjenvinnes

Nitti prosent av all brukt emballasje ble i fjor samlet inn og sendt til gjenvinning. Rapporter fra materialselskapene viser at andelen gjenvunnet emballasje økte med hele 71 prosent i fjor. I alt ble 435 000 tonn emballasjeavfall sendt inn til gjenvinning.

— Med unntak av plast, viser materialselskapenes rapporter for 2006 at alle emballasjetyper har nådd gjenvinningsmålene. Ekspandert plast (EPS) og kartong mangler fortsatt litt på å nå målene for materialgjenvinning, melder SFT.

(Foto: Stephanie DeLay / Istockphoto.com)

sitater

— **Det er sikkert mange som tror at Ap går inn for rensing av gasskraftverk. Men det er SVs politikk.**

Kristin Halvorsen tror velgerne ikke har fått øye på SVs miljøinnsats i regjeringen.

— **Vi har ikke sterke nok statsråder.**

SVs Olav Gunnar Ballo mener det er partiets ministre det er noe i veien med.

— **Vi må helt ærlig si at bevaring av naturmangfoldet har vært et forsømt område i Norge i mange år.**

Miljøvernminister Helen Bjørnøy til Natur & miljø

— **De bruker CO2 som grunn til å rakke ned på kapitalismen.**

Sivilingeniør og finansmann Øystein Stray Spetalen mener CO2-debatten er venstresidens nye kjæledegge. (Teknisk Ukeblad)

— **Vind- og solkraft er helt ubrukelig i transport fordi den ikke kan lagres. Olje derimot kan lagres, transporteres billig, den er billig å fremstille - bare to kroner literen for avgift, og den er forholdsvis ren. I tillegg forsvinner oljesøl av seg selv.**

Samme Spetalen i Dagens Næringsliv

— **Det er få som har så vanvittig mye mer i lommeboka enn i hodet som Petter Stordalen.**

Venstreleder Lars Sponheim om milliardær Stordalens bidrag til diskusjonen om giftoppyrdding i Oslofjorden.

Alpinanlegg og naturglede

(Foto: Torgeir Skorgen Bue)

innlegg

TORGEIR SKORGEN BUE

Jeg kommer fra Isfjorden i Rauma kommune i Møre og Romsdal. Området rundt Isfjorden, også kjent som Romsdalsalpene, er blitt kjent som et av landets tre beste områder for topturer om vinteren (sammen med Lyngsalpene og Sunnmørsalpene). Det er i tillegg et yndet mål for klatrere, og folk som bedriver friluftsliv generelt. Dette bekreftes hvert år med Norsk Fjellfestival, som har vokst seg svært stor på få år. I samarbeid med fjellfestivalen arrangerte også sportsmagasinet Fri Flyt sin HighCamp, en samling for topturinteresserte, her for første gang i år.

Selve hjertet av dette området, spesielt når det gjelder topturer på ski, står nå i fare for å bli offer for en stor utbygning. Grunneiere i samarbeid med idrettslaget i Isfjorden har over lengre tid jobbet med planer om alpinanlegg, skistadion og stort hyttefelt i området Steinberget-Skarven-Galtåtind. De er i nær kontakt med flere investorer, som så langt har vært utelukkende positive (ihvertfall blir det frontet i lokale media). Dette området er blant annet adkomst til

det kjente fjellet Kirketaket, som flere ganger har blitt kåret til ett av landets ti flotteste skifjell av magasinet Fri Flyt, og blir hvert år, spesielt til påske, besøkt av store mengder folk fra Norge, og i økende grad hele Europa.

I første omgang er det et forholdsvis lite skitrekk som er planlagt, det vil i hovedsak være et stort hyttefelt midt i et lett tilgjengelig utfartsområde for lokalefolkningen, mye brukt hele året, som vil skjemme mest. På lengre sikt er det planer om å utvide alpinanlegget i så stor grad at det vil få store konsekvenser for utøving av friluftsliv i området.

Prosjektet er framstilt som redningen av Isfjorden i en tid preget av mye nedleggelse, saken skaper derfor stort engasjement både for og mot.

For ca to år siden ble lokalpolitikkerne informert om planene, som da enda var på et tidlig stadium. Responsen var utelukkende positiv, ikke en eneste kommentar angående innvirkning på natur og dyreliv kom fram. Ironisk nok vedtok det samme kommunestyret en stund senere en overordnet visjon for kommunen; "Rauma Kommune skal bli verdens beste kommune for naturglade mennes-

ker". Så langt har denne visjonen vist seg å ha liten relevans for vern av naturen, i og med at begrepet naturglede blir brukt i alles favør. I bortimot hver eneste sak av relevans for naturen, har kommunestyret stemt for utbygging.

Også i denne saken blir naturglede frontet som et hovedargument for utbygging, i og med at det vil få flere ut i naturen. Selv om vi får et nytt kommunestyre snart, er jeg rimelig sikker på at ikke mange lokalpolitikere tør å si nei til en investering på flere hundre millioner kroner, når og hvis denne saken kommer opp for kommunestyret.

Synes du at utbygging av naturen er forenelig med naturglede? Hvis ikke, søk på "alpinanlegg" på www.opprop.no, og støtt kampen mot dette prosjektet.

Bli med og vern Isfjordsfjella! Les mer om prosjektet på www.iski.no.

Innlegg til Miljøjournalen sendes redaksjonen@naturvern.no.

Merk e-posten med "Innlegg Miljøjournalen"

Stilling ledig

- MILJØ
- FORSKNING
- TEKNOLOGI
- FORVALTNING
- UTDANNING

Finn nye kolleger blant våre lesere!

Fortell om ledige stillinger i din virksomhet i Miljøjournalen! Da når du ut til svært mange som arbeider med miljø innen offentlig forvaltning, utdanning, forskningsinstitusjoner, organisasjoner og miljørettet næringsliv.

Miljøjournalen arbeider kontinuerlig med å styrke sin posisjon som Norges ledende fagblad innenfor natur og miljø.

Ta kontakt med våre annonseselgere for et godt tilbud!

Heidi Torstensen

22 09 69 16 / 47 31 80 30

Eva Kristine Wiik

22 09 69 21 / 93 45 14 91

Miljøjournalen

Pertra vokser – vi søker

Rådgiver ytre miljø

Pertra øker leteaktiviteten, samtidig planlegger selskapet utbygging og drift av Frøyfeltet. Vi øker vår kompetanse og kapasitet innenfor området ytre miljø.

Hovedoppgaver

- rapportering og oppfølging av Pertras operasjoner
- oppfølging av påseansvar
- revisjoner av kontraktører og leverandører
- utarbeidelse av sentrale styringsdokumenter
- søknader til myndighetene
- behandling og oppfølging av avvik innenfor ytre miljø

Ønskede kvalifikasjoner

- høyere utdanning fra universitet/høgskole
- operasjonell ytre miljø erfaring fra oljebransjen vil vektlegges
- gode norsk- og engelskkunnskaper

Hos oss i Trondheim møter du et aktivt og faglig stimulerende arbeidsmiljø i et offensivt selskap med høy trivselsfaktor. Konkurransedyktige betingelser.

For nærmere informasjon, kontakt

HMS-leder Bodil Alteren på tlf. 932 60 537, bodil.alteren@pertra.no eller Hanne Fremo mob. 982 12 455, hanne.fremo@bemanningshuset.no eller Ole Erik Fremo, mob. 907 54 797.

Alle henvendelser til Bemanningshuset behandles konfidensielt inntil annet er avtalt. Søknad med CV sendes til stilling@bemanningshuset.no innen 21. september 2007

 Bemanningshuset AS
Trondheim

- gjennomfører rekrutteringen

Pertra er et letefokustert selskap og leter gjerne etter olje og gass i mindre prospekt enn de store oljeselskapene normalt gjør. Pertra ASA ble etablert i Trondheim i 2005 og har 47 ansatte. Halvparten av disse er G&G-personer.

Selskapet har 40 millioner fat olje påvist i sine lisenser og er operatør for sju lisenser på norsk sokkel; tre i Norskehavet og fire i Nordsjøen. Våre umiddelbare planer omfatter leteboring i både Nordsjøen og Norskehavet, og utbygging og produksjon av Frøyfeltet.

 pertra
www.pertra.no

www.bemanningshuset.no

Vasker klærne med nøtter

Vaskenøtter fra India og Nepal selges nå i Norge som alternativ til miljøskadelige vaskemidler. Du kan til og med vaske håret med dem.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

— Vaskenøttene fungerer veldig bra. Klærne blir helt rene, sier Randi Aune-Steinacher, som nylig startet import og salg i Norge.

Vaskemiddel vokser på trær

Vaskenøttene vokser i India og Nepal, hvor de er blitt brukt i hundrevis av år. Nøtteskallet inneholder såpestoffet saponin. Treproduserer dette som middel mot insekter, men det kan altså brukes til å fjerne skitt og svette fra tøyvasken.

— Jeg har bodd noen år i Tyskland, hvor mange bruker slike nøtter. Da jeg flyttet tilbake til Norge, prøvde jeg å få tak i nøtter, men fant ut at det ikke er no-

Vaskenøtter og bomullspose. Knus skallet, legg nøttene i posen og legg det i vaskemaskinen sammen med tøyet.
(Foto: Randi Aune-Steinacher)

en som selger dem her. Så da fikk jeg lyst til å gjøre det, sier Aune-Steinacher.

Hun har brukt vaskenøtter i fire år, og vasker også tøybleiene med dem. På tøy med vanskelige flekker, bør man bruke økologisk galledåpe. I tillegg finnes det et økologisk blekemiddel som kan brukes i hvitvask. Etter bruk kan nøttene komposteres.

— Fornybar og økologisk

— Nøttene er en naturlig, fornybar og økologisk ressurs. Klærne blir rene uten rester av kjemikalier, duftstoffer, silikater eller blekemidler. Nøttene er derfor spesielt godt egnet for allergikere, små barn og folk med sensibel hud, sier Aune-Steinacher.

Man bruker fire til seks skall til en full maskin. Nøttene legges i en

tøypose og kan brukes to ganger om man vasker på tretti til seksti grader. For en husholdning på to personer, vil det i løpet av ett år gå med cirka en kilo vaskenøtter, til en pris av 300 kroner.

Produsert uten sprøytemidler

— Hvor miljøvennlig er produksjonen av vaskenøttene?

— Nøttene er produsert fra viltvoksende trær, uten bruk av sprøytemidler. De er testet av det tyske SGS Institut Fresenius GmbH i München, med negativt resultat for over hundre pesticider. Lokale bønder har en kjærkommen ekstraintekt ved å sanke, knekke og pakke vaskenøttene, sier Randi Aune-Steinacher.

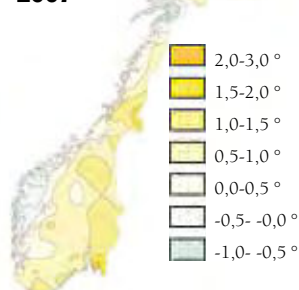
Man kan også bruke nøttene som sjampo og vaskemiddel til oppvask og ulike typer rengjøring.

Våtere og varmere i august

August var 20 prosent våtere og 0,7 grader varmere enn normalt. Det er den 33. varmeste augustmåneden siden 1900. Varmest var det rundt Oslofjorden og i Trøndelag.

Hittil i år er middeltemperaturen for Norge som helhet 1,3 grader over normalen. Størst avvik fra normalen er det på deler av Østlandet og Trøndelag, der middeltemperaturen for perioden er 2-3 grader over normalen. Nedbøren for Norge som helhet er 125 % av normalen. Størst avvik har deler av Finnmark, Agder og Vestlandet som fikk 150 - 175 % av normalen for perioden.

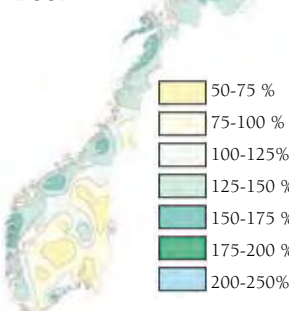
Lufttemperatur Januar - august 2007

Avvik i grader fra normal sesongtemperatur.

Kilde: Meteorologisk institutt

Nedbør Januar - august 2007

Nedbør i % av normal (100 %).

Kilde: Meteorologisk institutt

